

ע"פ 8659/13 - שמעון אלמליח נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8659/13

לפני:
כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט א' שהם

המערער: שמעון אלמליח

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד,
מיום 10.11.2013, בת"פ 16544-11-12, שניתן על-
ידי כב' השופטת ר' לורך

תאריך הישיבה: ח' באדר ב' התשע"ד (10.3.2014)

בשם המערער: עו"ד אלי מסטרמן

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

פסק-דין

השופט א' שהם:

עמוד 1

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 10.11.2013, בת"פ 16544-11-12, שניתן על-ידי כב' השופטת ר' לורך.

2. המערער הורשע, על יסוד הודייתו, בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ונגזרו עליו העונשים הבאים: 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי תקופות מעצרו מיום 5.11.2012 ועד יום 11.12.2012 ומיום 12.5.2013 עד יום 28.5.2013; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור, תוך 3 שנים, את העבירה שבה הורשע; כמו כן, חויב המערער בתשלום פיצויים למתלונן בסך 3,000 ₪.

ביום 1.1.2014, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המערער עד להכרעה בערעור שהוגש על-ידו.

עובדות כתב האישום

3. בכתב אישום מתוקן שהוגש נגד המערער לצורך הסדר טיעון, נמסר כי ביום 10.10.2012, פוטר המערער מעבודתו בנגריית "פלוס דבלין" שבמושב בן זכאי (להלן: הנגרייה). נטען בכתב האישום, כי המערער גמר אומר בליבו להצית את הנגרייה, בשל סכסוך כספי שהתגלע עם מעבידו על רקע פיטוריו, ולשם כך הוא הצטייד במיכל פלסטיק ובו חומר דליק.

ביום 5.11.2012 בסמוך לשעה 19:30, הגיע המערער לנגרייה שהיתה סגורה, שפך חומר דליק על מפתן דלת הכניסה המרכזית לנגרייה, ועל תחתית הקירות הסמוכים לה "במספר מוקדים". לאחר זאת, הצית המערער נייר ותחבו אל מעבר לדלת הכניסה "במטרה להצית את הנגרייה". המערער עזב מיד את המקום, אך חזר כעבור זמן קצר "על מנת לוודא כי האש אחזה בנגרייה". לאחר מכן, נמלט המערער מזירת האירוע "מבלי לעמוד על תוצאות ההצתה". בהגיעו לביתו, פשט המערער את בגדיו ותחבם למכונת כביסה שהיתה בחצר ביתו, וזאת "על מנת לטשטש את הראיות הקושרות אותו להצתה". כתוצאה מההצתה "נדלקה הנגרייה" אך עובר אורח שחלף במקום והבחין בשריפה, חש לנגרייה וכיבה את האש שאחזה בה. נטען בכתב האישום, כי עקב ההצתה נגרם לנגרייה נזק בשיעור של 2,000-3,000 ₪ "ואך בנס לא הסתיים האירוע בנזק חמור הרבה יותר".

גזר דינו של בית משפט קמא

4. בפתח גזר דינו עמד בית משפט קמא על עיקרי האמור בתסקיר מבחן שהוגש בעניינו של המערער. מהתסקיר עולה כי מדובר במערער כבן 53, גרוש ואב לשניים. המערער השלים 10 שנות לימוד, כאשר לדבריו הוא החל להסתובב עם חברה שולית, מגיל 14. המערער החל להשתמש בחשיש וכעבור שנה עבר לסמים אופיאטיים, כשאז החלה מעורבותו בביצוע עבירות רכוש. עד הגיעו לגיל 23, הספיק המערער לרצות שלושה עונשי מאסר, ועקב כך הוא לא גויס לצה"ל. בהיותו כבן 30, נישא המערער לראשונה ובאותה עת השתמש בסמים באופן אינטנסיבי, עד שהחליט לעבור טיפול גמילה. מאז, ובמשך כ-25 שנים, שומר המערער על ניקיון מסמים ואין לחובתו כל רישום פלילי. לאחר שעבר בהצלחה תהליך גמילה, עבר המערער להתגורר בארה"ב. המערער נישא בארה"ב בשנית, ונולדו לו שתי בנות שהן כיום בגילאי 15 ו-17 שנים. בעקבות סכסוך עם אשתו, שממנה התגרש ובשל מעמדו הבעייתי בארה"ב, נאלץ המערער לשוב

ארצה. לדברי המערער, הוא לא נפגש עם בנותיו בעשר השנים האחרונות, אך הוא שומר איתן על קשר. לאחר שובו של המערער לישראל, הוא התקשה להשתלב מחדש בשוק העבודה. הוא החליף מקומות עבודה לאחר תקופה קצרה, הגם שבנגרייה שממנה פוטר, עבד המערער במשך כ-5 שנים. כיום, עובד המערער כפועל ייצור. לדברי המערער, הוא הסתבך בשנים האחרונות בחובות כבדים, עקב נטילת הלוואות וחייב בריבית גבוהה, ועקב כך חלה התדרדרות במצבו הכלכלי והנפשי, דבר שהתבטא בדיכאון. המערער ביטא תחושות אובדניות על רקע ייאוש ממצבו. בעקבות מעורבותו בעבירה, פנה המערער ללשכה לשירותים חברתיים בטירת הכרמל ושולב בטיפול קבוצתי ממוקד, בנושא שליטה בכעסים. נמסר, כי המערער הגיע בהתמדה לפעילות בקבוצה, שיתף את המשתתפים בקורות אותו בפתיחות, והתרשמות שירות המבחן היא כי קיים אצל המערער רצון כן לערוך שינוי בדפוסי התנהגותו. בהתייחסו לעבירה, קיבל המערער אחריות על ביצועה ומסר כי הוא פעל מתוך אובדן שליטה על התנהגותו ובשל קושי להתמודד עם תחושות לחץ, אשר נבע בשל כך שבעל הנגרייה לא שילם את שכרו בעבור שני חודשי עבודה. נמסר בתסקיר כי המערער גילה רצון ונכונות לפצות את המתלונן. שירות המבחן התרשם כי המערער השלים תהליך גמילה פיזית משימוש בסמים, אך בהעדר טיפול רגשי ארוך טווח, יכולותיו להתמודד עם מצבים מורכבים, הן מועטות, והדבר משליך על התנהגותו באירוע המתואר בכתב האישום. שירות המבחן המליץ להשית על המערער עונש בעל אופי שיקומי, בדמות של"צ בהיקף של 300 שעות, בצד צו מבחן למשך שנה וחצי, שבמהלכו ישתלב המערער בתהליך טיפולי.

5. המשיבה ביקשה מבית משפט קמא לדחות את המלצת שירות המבחן, לנוכח חומרת התנהגותו של המערער ועברו הפלילי. לגישת המשיבה, מתחם הענישה בעניינו של המערער צריך לנוע בין 3 ל-5 שנות מאסר לריצוי בפועל.

מנגד, עתר בא כוחו של המערער להסתפק בעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות. נטען, כי מבנה אישיותו של המערער מביא אותו לאיבוד עשתונות במצבי לחץ. המערער נקלע לחובות כבדים, מאחר שהוא חתם על ערבות לאנשים אחרים, וסירובו של בעל הנגרייה לשלם את שכרו גרם לו ללחץ ולתסכול רב.

6. בית משפט קמא קבע, כי מתחם העונש ההולם בגין עבירת ההצתה אותה ביצע המערער, נע בין 15 ל-30 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בבואו לגזור את דינו של המערער, נתן בית משפט קמא משקל לנסיבות המקלות הבאות: הודאתו של המערער באשמה; העדר הרשעות קודמות מהתקופה האחרונה, כאשר מאסרו האחרון של המערער היה לפני כ-30 שנה, ומאז השלים המערער תהליך מוצלח לגמילה מסמים; הבעת חרטתו של המערער על מעשיו והסברו כי הדבר נבע על רקע מצוקה כלכלית; ולבסוף, תסקירו החיובי של שירות המבחן.

לאחר ששקל את הנסיבות לחומרה, הנובעות מעצם ביצוע עבירת ההצתה, ואת הנסיבות לקולה שפורטו לעיל, החליט בית משפט קמא לגזור על המערער עונש המצוי ברף התחתון של המתחם שנקבע על-ידו. בהתאם לכך, נגזרו על המערער העונשים המפורטים בפיסקה 2 לעיל.

הערעור על חומרת העונש

7. בהודעת הערעור, אשר הוגשה על-ידי עו"ד אלי מסטרמן, בא כוחו של המערער, נטען כי בית משפט קמא לא נתן משקל הולם לשיקולי הקולה הממשיים, ובעיקר לא נתן דעתו לעובדה כי המערער לא ביצע עבירה פלילית כלשהי, במשך כ-25 שנים לאחר שנגמל משימוש בסמים. נטען, כי העבירה בוצעה על-ידי המערער כאשר הוא היה נתון במצב כלכלי ונפשי קשה, כתוצאה מהצטברות חובות כספיים משמעותיים. באותה עת, סירב המתלונן לשלם את שכרו של

עמוד 3

המערער, בעבור החודשיים האחרונים, למרות בקשותיו החוזרות ונישנות. עקב כך, "איבד המערער את בלמיו וביצע את העבירה בתיק דן". לגישתו של עו"ד מסטרמן, העבירה ונסיבותיה נמצאים ברף התחתון של "מתחם חומרת מעשי ההצתה". עוד נטען, כי אין מדובר במעשה מתוכנן, כאשר המערער הופיע במקום כשהוא גלוי פנים מבלי להתייחס לקיומה של מצלמת אבטחה, וגם כאשר פשט את בגדיו והכניסם למכונת הכביסה, הוא לא טרח להפעילה. כמו כן, לא שטף המערער את ידיו וכאשר הוא נעצר על-ידי אנשי המשטרה נדף ריח חריף של דלק מידי ומבגדיו. נטען בנוסף, כי המערער הודה במעשיו בהזדמנות הראשונה והוא מכה על חטא "ובוש ונכלם בגין מעשיו". במצבו השביר והפגיע של המערער, אין מקום להחזירו לכלא, ולגישתו של עו"ד מסטרמן "החזרתו לבית הסוהר עלולה להיות הרת אסון עבורו ולגרום להתדרדרות קשה במצבו". נטען עוד, כי יש לאפשר למערער להשלים את ההליך הטיפולי, עליו המליץ שירות המבחן, ולא היתה כל סיבה לסטות "סטייה ניכרת" מהמלצות שירות המבחן.

לפיכך, מבקש עו"ד מסטרמן לבטל את עונש המאסר לריצוי בפועל ולחילופין להמירו בעבודות שירות.

8. בטיעונו בפנינו, הבהיר עו"ד מסטרמן כי אין בפיו טענה, לפיה העונש שהושת על המערער סוטה מרמת הענישה המקובלת בעבירות הצתה. עם זאת, סבור עו"ד מסטרמן כי במקרה דנן חברו מספר נסיבות, המצדיקות לחרוג לקולה ממדיניות הענישה בעבירות מסוג זה. ראשית, נטען כי הנזק שנגרם הינו קל ואין להשוותו לנזקים החמורים, שבהם דנה בדרך כלל הפסיקה, כתוצאה מביצוע הצתות. עוד נטען, כי מדובר בנגרייה המצויה באזור תעשייה, כאשר ההצתה בוצעה לאחר שעות העבודה, כך שלא היה סיכון לנפגעים בנפש. שנית, נטען כי מדובר במעשה בלתי מתוכנן שנעשה בחוסר מחשבה, שעה שהמערער הגיע למקום בפנים גלויות, למרות קיומה של מצלמת אבטחה במקום. המערער לא שטף את ידיו ולא כיבס את בגדיו, דבר המעיד על פעולה אימפולסיבית ובלתי מתוכננת מצידו. שלישית, ובהתייחס לנסיבותיו האישיות של המערער, נטען על-ידי עו"ד מסטרמן, כי מדובר באדם ששיקם את עצמו, לאחר שעשה שימוש נרחב בסמים, והסתבך, לפני כ-25 שנים, בביצוע עבירות פליליות שונות. העבירה בוצעה על ידי המערער, רק משום שלא שילמו את שכרו, בתקופה שהוא עצמו היה שקוע בחובות. בנסיבות אלה, סבור עו"ד מסטרמן כי לא היתה הצדקה לדחות את המלצות שירות המבחן, ולגישתו של עו"ד מסטרמן, יש ליתן למערער הזדמנות לשקם את עצמו.

תסקיר עדכני מטעם שירות המבחן

9. לבקשתנו, הוגש לעיונו לקראת הדיון בערעור, תסקיר מבחן מעודכן בעניינו של המערער. מהתסקיר עולה כי בתו הבכורה של המערער, שהיא כבת 17.5, אשר התגוררה בארה"ב, הגיעה לארץ כדי להמצא במחיצתו של אביה - הוא המערער, על רקע קונפליקט שהתגלע עם אמה. לאחר שהסתבר כי הבת מתקשה בקבלת סמכות ובהצבת גבולות, ועל רקע בעיות התנהגות מצידה, פנה המערער לקבלת סיוע מהלשכה לשירות חברתיים ביוקנעם. המערער מקיים קשר רציף עם בתו, על מנת לסייע לה בתהליך ההתאקלמות בישראל ולהשגיח עליה מפני סיכונים פוטנציאליים. להערכת שירות המבחן, שליחתו של המערער למאסר עלולה לגרום לפגיעה בבתו.

המערער עצמו נוטל חלק בתהליך טיפולי פרטני וקבוצתי לשליטה בכעסים, במסגרת הלשכה לשירותים חברתיים בטירת הכרמל. שירות המבחן התרשם כי המערער "נתרם מהתהליך הטיפולי ולדבריו, אף מצליח ליישם כיום את הכלים שרוכש בקשר עם בתו". התהליך הקבוצתי הסתיים בחודש פברואר 2014, ולהערכת שירות המבחן המערער מעוניין ליצור שינוי בדפוסי חשיבתו והתנהגותו "בנוגע לאלימות" ולשפר את דרכי התקשורת שלו עם סביבתו. המלצת השירות היא לאפשר למערער להמשיך ב"טיפול ממוקד בנושא אלימות". להערכת שירות המבחן, ריצוי עונש מאסר

עלול לגרום לנסיגה במצבו של המערער "ולפגוע בתהליך השינוי בו החל במהלך השנה האחרונה". לפיכך, הומלץ להמיר את עונש המאסר בפועל לשישה חודשי עבודות שירות, בנוסף להטלת צו מבחן לשנה וחצי.

תגובת המשיבה לערעור

10. המשיבה, אשר יוצגה על-ידי עו"ד ארז בן-ארויה, מבקשת לדחות את הערעור, מאחר שמדובר, לגישה, בעונש קל. נטען, כי המערער יצר סיכון לגרימת נזק חמור הרבה יותר, שכן מדובר בהצתת נגרייה שבה מצויים חומרים דליקים רבים, ולא ניתן לדעת לאלו כיוונים תפתח הדליקה, ועד כמה תעמיד בסכנה את המושב עצמו. נטען בנוסף, כי ההצתה בוצעה במספר מוקדים והמערער חזר לזירת האירוע כדי לוודא שהאש התלקחה. כמו כן, ביקש המערער לטשטש את מעשיו, כפי שהודה בעצמו, בכך שהכניס את בגדיו למכונת כביסה, גם אם לא טרח להפעיל את המכונה.

לגישת המשיבה, העונש המתון שהושת על המערער משקלל בצורה מיטבית את כלל הנסיבות, לרבות השתלבותו של המערער בתהליך טיפולי, ולכן אין מקום להתערב בו.

דיון והכרעה

11. בפתח הדברים, מן הראוי לחזור ולהזכיר את ההלכה המושרשת לפיה ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר מדובר בטעות מהותית שנפלה בגזר הדין (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 6095/10 חאג' יחיא נ' מדינת ישראל (18.7.2012); ע"פ 9074/12 מדינת ישראל נ' אבו אחמד (13.6.2013); ע"פ 4568/12 מדינת ישראל נ' סראחין (11.6.2013)).

לאחר שנתנו דעתנו לטיעוני הצדדים ועיינו בחומר שהונח לפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי עונשו של המערער הינו ראוי ומאוזן, ונלקחו במסגרתו בחשבון כלל הנסיבות הצריכות לעניין, ולפיכך לא מצאנו כי יש מקום להתערבותנו במידת העונש.

12. המערער הורשע בביצוע עבירה של הצתה, לפי סעיף 448 רישא לחוק העונשין, שעונשה הוא 15 שנות מאסר. ההצתה בוצעה במספר מוקדים בנגרייה, שמטבע הדברים מכילה עצים וחומרים דליקים אחרים, והמערער עצמו חזר למקום "על מנת לוודא כי האש אחזה בנגרייה". אלמלא הבחין עובר אורח בדליקה והצליח לכבותה, נקל לשער מה היה עולה בגורלה של הנגרייה, ומה מידת הסיכון להתפשטות האש למבנים סמוכים. אין לקבל את טענת הסנגור, לפיה מדובר במעשה אימפולסיבי ובלתי מתוכנן, שעה שהמערער הגיע למקום כשהוא מצויד במיכל פלסטיק ובו חומר דליק, במטרה ברורה להצית את הנגרייה. עוד יש להזכיר את העובדה, כי ממועד פיטוריו של המערער מעבודתו בנגרייה, ביום 10.10.2012, ועד לביצוע ההצתה חלפו כשלושה שבועות. בנוסף, עולה מכתב האישום כי המערער ביקש "לטשטש את הראיות הקושרות אותו להצתה", בכך שפשט את בגדיו והכניסם למכונת כביסה המצויה בחצר ביתו.

13. בעבירות של הצתה ניתן להצביע על קשת רחבה של עונשים, כאשר גישתו העקבית של בית משפט זה היא כי,

ככלל, יש להשית עונשי מאסר לריצוי בפועל על מבצעי העבירה (ע"פ 3116/13 קבלאן נ' מדינת ישראל (15.10.2013); ע"פ 1846/13 עמאש נ' מדינת ישראל (1.12.2013); ע"פ 9700/05 עבו נ' מדינת ישראל (24.7.2006)). זאת, בשל חומרתה של עבירת ההצתה והסיכון הגלום בה "שראשיתה ידוע, אולם כיצד תתפשט ומה יהיה היקף הנזק הכרוך בה, הוא עניין שלמצית, בדרך כלל, אין שליטה עליו" (ע"פ 2599/07 קריין נ' מדינת ישראל (30.4.2007)). ועד נאמר על עבירת ההצתה כי "... ראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות" (ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל (18.3.2007)).

14. אשר למתחם הענישה בעבירת ההצתה, נקבע בע"פ 7887/12 שאול נ' מדינת ישראל (24.4.2013) (להלן: עניין שאול) (פסה"ד נכתב על-ידי חברתי, המשנה לנשיא מ' נאור, בהסכמת חברי ההרכב היושבים גם בתיק זה), כי מתחם הנע בין שנתיים לארבע שנות מאסר הינו "מתאים ואולי אף נוטה לקולא". באותו מקרה דובר בהצתת גרוטאות שהיו במגרש, על-ידי אדם מבוגר בעל עבר נפשי ופלילי, והנזק שנגרם הסתכם בכ-20,000 ₪. נקבע, כי מתחם זה אינו מתאים למקרי הצתה "רגילים", "בהם הנאשם אינו סובל מבעיה נפשית, או שאין לגביו נסיבות מיוחדות אחרות. ככלל, מתחם הענישה צריך להיות גבוה יותר..." נציין עוד, כי המערער בעניין שאול נדון ל-30 חודשי מאסר לריצוי בפועל, וערעורו נדחה.

15. בענייננו, נקבע מתחם הענישה בין 15 ל-30 חודשי מאסר בפועל, ונזכיר כי עונשו של המערער (18 חודשי מאסר) מצוי קרוב לרף הנמוך של אותו מתחם.

בנסיבות אלה, ובשים לב לרמת הענישה שנקבעה במקרים דומים, ברי כי אין כל חומרה מיוחדת בעונשו של המערער, והוא אף נוטה לקולה.

16. אשר להמלצת שירות המבחן, נקבע לא אחת כי:

"בית המשפט איננו מחויב לאמץ את המלצת שירות המבחן. מתפקידו של בית המשפט להעריך ולשקול נסיבות רבות ומגוונות, כמו למשל, חומרת העבירה ונפיצותה בציבור, הגנה על שלום הציבור ובטחונו, הרתעת העבריינים ועבריינים בכוח, וכיוצא באלה. כמובן, שיקולים אלו אינם מתחום שיקוליו של קצין המבחן. השופט היושב בדיון הוא אשר ישים במאזני שיקוליו, כאחד השיקולים החשובים, גם את המלצתו של קצין המבחן" (ע"פ 333/10 סרנקו נ' מדינת ישראל (28.10.2010), פסקה 9 לחוות דעתו של השופט נ' הנדל, וראו גם, ע"פ 3472/11 פלוני נ' מדינת ישראל (3.11.2011); ע"פ 9044/11 מדינת ישראל נ' אלמליח (12.3.2012)).

במקרה דנן, נתן בית משפט קמא את דעתו והתחשב לקולה בנסיבותיו האישיות של המערער; בהשתלבות בתהליך טיפולי; ובעובדה כי הוא לא ביצע עבירות, במשך תקופה ארוכה. בית משפט קמא סבר, ולכך אנו מסכימים, כי אין בנסיבות אלה בכדי לפטור את המערער מנשיאת עונש מאסר לריצוי בפועל, גם אם ראוי היה להקל עימו בקביעת משך המאסר.

17. לאור האמור, הננו דוחים את ערעורו של המערער.

המערער יתייצב לריצוי עונשו, ביום 4.6.2014 עד לשעה 10:00, בימ"ר קישון, כשברשותו תעודת זהות ועותק מפסק דין זה. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, י"ד באייר התשע"ד (14.5.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיא
